

TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 1. november 2017 truffet vedtak i

- Sak nr:** 17-095 (arkivnr: 17/1089)
- Saken gjelder:** Klage fra A på jordskifterettsleder B ved X jordskifterett
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Trond Berge
Ketil Myhre
Svein J. Magnussen
Turid Ellingsen
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 3.
- Vedtak:**
1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan være grunnlag for anke eller gjenåpning.
 2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskifterettsleder B.

Innledning:

Ved brev av 28. juli 2017 har A klaget på jordskifterettsleder B ved X jordskifterett. Klagen gjelder dommeradferd og sen saksbehandling. Klagen er forelagt jordskifterettsleder B, som ved brev av 11. august 2017 har avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

13. desember 2016 fremmet C krav om sak for X jordskifterett. Parter i saken var C, D og A, klager i saken. Det ble sendt ut brev til partene fra jordskifteretten 9. februar 2017. I brevet ble det opplyst at retten tok sikte på å ha møte i saken i 2017. I brev fra jordskifteretten datert 12. mai 2017 ble det opplyst at jordskifteretten ikke kunne behandle saken før i 2019, og at dette skyldes rettens mange foreliggende saker.

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Han mottok brev fra X jordskifterett 9. februar 2017 om at en sak krevd av C i samarbeid med D skulle behandles allerede i år.

Både C ved E og D er gode bekjente av jordskifterettsleder B.

I brev av 5. mars 2017 gjorde han X jordskifterett oppmerksom på at han ikke anså jordskifterettsleder B som habil i saken. Han opplyste videre jordskifteretten om at han allerede hadde klaget på saksbehandlingen til jordskifterettsleder B i en annen jordskiftesak. Denne saken er anket inn for Y lagmannsrett. På grunn av sistnevnte sak mener han at han ikke vil få en uavhengig og upartisk saksbehandling i den nye jordskiftesaken. Han bad derfor om at saken ble overført en annen jordskifterett. Dette gjentok han i et brev til jordskifteretten av 28. mai 2017.

Han gjorde en ny henvendelse til jordskifteretten 11. mai 2017. Han opplyste at han ikke anså at D kunne være part i jordskiftesaken da D ikke har noen grenser mot C.

X jordskifterett informerte han 12. mai 2017 at de grunnet stor saksmengde likevel ikke kunne behandle saken før tidligst i 2019. Han fikk muntlig beskjed fra jordskifteretten samme dag at dette innebærer at jordskifteretten heller ikke vurderer sin habilitet før tidligst i 2019.

Han mener jordskiftedommeren selv er pliktig til å vurdere og melde fra om mulige habilitetsproblemer i en jordskiftesak innen rimelig tid, og ikke «sitte» på slike saker i årevis før man gjør en slik vurdering og eventuelt først da sender saken videre til en annen jordskifterett.

Innklagede – Jordskifterettsleder B – har i hovedsak vist til følgende:

X jordskifterett er en domstol med 1 dommer/leder, 1 ingeniør og 1,4 saksbehandler. I løpet av de siste 6 årene har det vært fremsatt ca. 210 saker. Pr. dags dato har domstolen 60 saker i restanse. Av den grunn meddelte jordskifteretten sist vinter at saker som fremsettes i 2017 ikke kan forventes å bli behandlet før i 2019. Dette har også være gjengitt i media. Hver sak vil uavhengig av dette bli vurdert ut fra logistikk og etter anført grunnlag for prioritering.

Jordskifteretten har ved flere anledninger informert om den vanskelige arbeidssituasjonen både til Domstoladministrasjonen og Stortinget. Han ser ikke bort fra at en vanskelig arbeidssituasjon påvirker tid og ressurser i forhold til saksforberedelser og saksgjennomføring.

Når det gjelder klagen fra A opprettet han 29. mai 2017 et dokument stilet til Y lagmannsrett for vurdering av hans habilitet i saken. Det har dessverre tatt lenger tid enn planlagt å ferdigstille dokumentet. Dette skyldes en omfattende møteaktivitet i juni måned med påfølgende oppfølging av saker. Videre avvirket han ferie fra 1. juli 2017. Etter ferien har domsskriving og annen administrativ oppfølging av domstolen vært altoppslukende. I tillegg kommer forberedelser til høstens aktiviteter.

Det fremgår av jordskifterettens brev av 9. februar 2017 at det tas sikte på å gjennomføre møte i saken i 2017. På dette tidspunktet (februar 2017) hadde han ingen plan om å holde møte i saken i løpet av 2017. Det skulle imidlertid ha stått 2019 i tråd med de signalene jordskifteretten hadde tilkjennegitt blant annet i årsmeldingen for 2016 og i media.

As brev av 5. mars 2017 der habilitetsinnsigelsen ble fremsatt ble sendt de øvrige partene for merknader. Frist ble satt til 7. april 2017. Innen fristens utløp hadde D inngitt merknader. Disse ble sendt partene og A svarte på denne 1. mai 2017, og fulgte opp med et skriv av 11. mai 2017.

De to første ukene i mai gjennomførte han flere rettsmøter med befaring. Hvorvidt han har hatt samtaler med A 12. mai 2017 kan han ikke si noe om, da han ikke husker det. Telefonloggen fra denne perioden viser ingen utenlandske nummer. Det kan ha vært at dialogen har skjedd med saksbehandler, som for øvrig meddelte A at saken ikke kunne forventes behandlet før i 2019. Dette skjedde i e-post 12. mai 2017. Etter 12. mai 2017 hadde han fri i 14 dager.

Det kan være at oppfølgingen av fremsatt habilitetsinnsigelse fra A tar/har tatt for lang tid. Hans redegjørelse viser imidlertid at han har tatt tak i habilitetsinnsigelsen. Dessverre for A har han funnet å måtte prioritere oppfølging av andre saker fremfor As innsigelse.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

En viktig begrensning i utvalgets myndighet følger av bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, hvor det er bestemt at utvalget ikke kan vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke eller gjenåpning. Dette gjelder for eksempel innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen, prosessledelsen eller innvendinger mot selve rettsavgjørelsen. Det er uten betydning om ankeadgangen er benyttet eller ikke. Utvalget kan heller ikke vurdere prosessuelle avgjørelser som ikke kan ankes, for eksempel beslutninger om tid og sted for hovedforhandling eller lignende, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 175.

Klager har anført ulike forhold som knyttes til dommerens habilitet. Dette er forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derved ikke kan vurdere. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan brukes som ankegrunn.

Klager har videre anført at dommeren har opptrådt i strid med god dommerskikk ved å opptre sendreiktig. Dette er et forhold Tilsynsutvalget kan vurdere. Det vises bl.a. til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptrer sendrektig, er dårlig forberedt til møter og mangler organisering av forberedelsen til rettsmøter osv. ”

Det fremgår videre av Etiske prinsipper for dommeratferd at effektivitet i dommerarbeidet er et etisk spørsmål, jf. pkt. 10. Effektivitet som lyder slik:

«En dommer skal utføre sin dommergjerning effektivt og med rimelig hurtighet, så langt det er forenlig med kravene til forsvarlig saksbehandling og faglig kvalitet. Når det oppstår forsinkelser av betydning, skal de partene som er berørt underrettes om dette»

Klager mener det foreligger brudd på de plikter som ligger til dommerstillingen ved at innklagde «*neker å gjøre en egen habilitetsvurdering i denne saken før tidligst i 2019 (...) og eventuelt først sende denne saken videre til en annen jordskifterett da*». Han mener dette er et klart brudd på kravet om effektiv saksbehandling.

Innklagde har på sin side, som bakteppe, vist til den prekære bemanningssituasjonen ved domstolen og den uholdbare arbeidssituasjonen dette medfører for ham som domstolleder og eneste dommer. All saksbehandling er skadelidende på grunn av underbemanningen, det må forventes en ventetid på to år før en sak tas til behandling. I forhold til klagen har han vist til at habilitetsinnsigelsen kom i en periode med omfattende møteaktivitet og oppfølging av andre saker som han måtte prioritere. Det kan være at oppfølgingen av habilitetsinnsigelsen har tatt for lang tid, men han har «*tatt tak*» i denne.

Utgangspunktet for god saksledning er at saker tas til behandling uten unødig opphold. Ved X jordskifterett er saksbehandlingstiden klart utilfredsstillende. Tilsynsutvalget legger imidlertid til grunn at den lange ventetiden må tilskrives den prekære underbemanningen ved domstolen, og ikke sendrektighet fra innklagedes side.

På denne bakgrunn mener Tilsynsutvalget at innklagde ikke kan lastes for den lange saksbehandlingstiden ved domstolen. Han kan heller ikke lastes for at behandlingen av den aktuelle jordskiftesaken må vente i to år.

Tilsynsutvalget har myndighet til å vurdere saksbehandlingen i tilknytning til den framsatte habilitetsinnsigelsen. Det er i samsvar med god dommerskikk å få habilitet avklart snarest mulig etter at innsigelse er framsatt. Spørsmålet kan ikke settes i samme «*kø*» som andre arbeidsoppgaver og heller ikke utsettes til det er tid for ordinær behandling av saken.

Utvalget mener derfor at klager hadde god grunn til å reagere på de signalene han fikk da han satte fram habilitetsinnsigelsen. Habilitetsinnsigelsen ble framsatt i brev av 5. mars 2017. I brev av 12. mai 2017 meddelte jordskifteretten at jordskiftesaken ikke ville bli behandlet før i 2019. Habilitetsinnsigelsen var ikke nevnt i brevet. Utvalget legger til grunn at spørsmålet heller ikke var løst per 11. august 2017. Det er heller ikke godtgjort at klager ble muntlig informert om at habilitetsinnsigelsen ville bli behandlet før i 2019. Etter de skriftlige tilbakemeldingene klager fikk fra domstolen, hadde han likevel grunn til å tro at heller ikke habilitetsspørsmålet ville bli behandlet før i 2019.

Tilsynsutvalget har forståelse for at kravet fra klager «*druknet*» i alle de andre prioriteringskravene innklagde måtte forholde seg til. På tross av den prekære arbeidssituasjonen mener utvalget likevel at innklagde burde gitt behandlingen av habilitetsinnsigelsen høyere

prioritet. Han burde i det minste gitt partene tilbakemelding om at habilitetsspørsmålet ville bli behandlet så raskt som mulig.

Det må foreligge uheldig dommeratferd over en viss terskel for at utvalget skal reagere med kritikk. Tilsynsutvalget har etter en samlet vurdering kommet til at dommerens opptreden i denne saken ikke overstiger denne terskelen. Ved denne vurderingen er den uholdbare arbeidsbyrden for innklagde tillagt stor vekt.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kan være grunnlag for anke eller gjenåpning.
2. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor jordskifterettsleder B.